

LAUSUNTOTIIVISTELMÄ ARVIOMUISTIOSTA JULKISISTA KUULUTUKSISTA ANNETUN LAIN (34/1925) UUDISTAMISTARPEET

Sisällys

1. Johdanto.....	2
1.1 Arviomuistio ja lausuntokierros.....	2
1.2 Yhteenveto lausunnoista	3
2 Yksityiskohtaiset kannanotot	5
2.1 Kuulutuslain ja -asetuksen kumoaminen vanhentuneena	5
2.2 Tarve kuulutusten yleissääntelylle kuntalain ja maakuntalain lisäksi	5
2.5 Miltä osin yleislaissa tulisi säätää kuuluttamisesta.....	7
2.6 Erityislainsäädännön tarkistaminen ja tarve kuulutuksia koskevalle täydentävälle tai poikkeavalle sääntelylle	8
2.3 Kuulutusten suhde hallintolain 41 §:ään ja 62 §:ään	11
2.7 Kuulutuksiin liittyvät tietosuoja- ja julkisuusnäkökohdat.....	12
3 Muita lausunnoissa esitettyjä huomioita.....	13
<i>Kuulutusten käytännön toteuttamiseen liittyvät seikat</i>	13
<i>Muita sääntelytarpeita</i>	14
<i>Kuuluttaminen virallisessa lehdessä (hallintolain 62 §:n 2 momentti)</i>	14

1. Johdanto

1.1 Arviomuistio ja lausuntokierros

Oikeusministeriö pyysi lausuntoa 15.5.2017 päivätystä arviomuistiosta Julkisista kuulutuksista annetun lain (34/1925) uudistamistarpeet sekä sen liitteistä. Lausuntopyyntö julkaistiin lausuntopalvelu.fi-sivustolla 15.5.2017. Lausuntoaika päättyi 31.7.2017. Lausunnonantajia pyydettiin ensisijaisesti antamaan lausunto kyseistä palvelua käyttäen. Lausuntopyyntö sisälsi sekä lausuntoa ohjaavia kysymyksiä lausunnonantajille että mahdollisuuksia antaa yleisiä kommentteja arviomuistiosta. Lausuntopyyntöön kysymykset on tässä lausuntotiivistelmässä esitetty kunkin kappaleen alussa.

Oikeusministeriö pyysi lausuntoa seuraavilta 54 taholta. Lausunto saatiin 28 taholta, jotka on alla merkitty tähdellä.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus*
 Etelä-Savon ELY-keskus
 Etelä-Suomen aluehallintovirasto*
 Helsingin hallinto-oikeus*
 Helsingin kaupunki*
 Hämeen ELY-keskus
 Hämeenlinnan hallinto-oikeus*
 Inarin kunta
 Itä-Suomen aluehallintovirasto*
 Itä-Suomen hallinto-oikeus*
 Joensuun kaupunki*
 Jyväskylän kaupunki*
 Kaakkois-Suomi ELY-keskus
 Kainuun ELY-keskus
 Keski-Suomen ELY-keskus*
 Kolttien kyläkokous,
 Kuusamon kaupunki*
 Lapin ELY-keskus
 Liikenne- ja viestintäministeriö*
 Liikennevirasto
 Lounais-Suomen aluehallintovirasto
 Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
 Maa- ja metsätalousministeriö*
 Maanmittauslaitos*
 Opetus- ja kulttuuriministeriö*
 Pirkanmaan ELY-keskus
 Pohjois-Karjalan ELY-keskus
 Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
 Pohjois-Savon ELY-keskus
 Pohjois-Suomen aluehallintovirasto*
 Pohjois-Suomen hallinto-oikeus*
 Porin kaupunki*
 Puolustusministeriö*
 Puolustusvoimat
 Rahoitusvakausvirasto*
 Rovaniemen kaupunki
 Saamelaiskäräjät
 Sisäministeriö*

Sosiaali- ja terveysministeriö*
 Sotkamon kunta
 Suomen Kuntaliitto*
 Tietosuojavaltuutettu*
 Turun hallinto-oikeus,
 Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes*
 Työ- ja elinkeinoministeriö*
 Ulkoasiainministeriö
 Uudenmaan ELY-keskus
 Vaasan hallinto-oikeus*
 Vaasan kaupunki
 Valtioneuvoston kanslia
 Valtiovarainministeriö*
 Varsinais-Suomen ELY-keskus
 Ympäristöministeriö*

Lisäksi lausunnon antoi aluehallintovirastojen valtakunnallinen hallinto- ja kehittämispalvelut -vastuualue (HAKKE), joka toimii Etelä-Suomen aluehallintoviraston yhteydessä ja joka on koonnut aluehallintovirastojen ja HAKEn yhteisen lausunnon. Myös KEHA-keskus toimitti lausunnon. Liikennevirasto ilmoitti, ettei sillä ole lausuttavaa.

1.2 Yhteenvedo lausunnoista

Kaikki lausunnonantajat ovat yksimielisiä siitä, että julkisia kuulutuksia koskevan lainsäädännön uudistamiselle on tarve, ja että voimassaolevat kuulutuslaki ja -asetus tulisi kumota vanhentuneina. Yksikään lausunnonantajista ei kannattanut uuden kuulutuslain laatimista.

Selkeästi suurin osa lausunnonantajista kannattaa kuulutusmenettelyä koskevien säännösten sijoittamista yleislakiin kuten hallintolakiin. Muita ehdotuksia yleissäännöksen sijoittamiselle ei esitetty. Osa lausunnonantajista piti tällaisen uudistuksen jälkeen kuntalain ja maakuntalain kuuluttamista koskevia säännöksiä tarpeettomina. Kaksi lausunnonantajaa piti riittävänä ainoastaan kuntalain ja maakuntalain säännöksiä kuuluttamisesta. Neljä lausunnonantajaa katsoo, että tarve kuntalain ja maakuntalain kuuluttamissäännöksille on edelleen olemassa, vaikka hallintolakiin lisättäisiin kuulutussäännökset.

Jos kuulutusmenettelystä säädettäisiin yleislaissa kuten hallintolaissa, tulisi lausunnonantajien mukaan yleislaissa säätää muun muassa kuulutuksen vähimmäissisällöstä, julkaisutavasta ja -alustasta, määrärajoista, julkipanopäivästä, kuulutuksen oikeusvaikutuksista, henkilötietojen poistamisesta yleisestä tietoverkosta sekä säännösten soveltumisesta poikkeustilanteissa.

Kolme lausunnonantajaa pitää kuntalakiin ja maakuntalakiin omaksuttua muotoilua riittävänä myös hallintolain säännökselle.

Useampi lausunnonantaja pitää tärkeänä, että kuulutuksiin ja julkipanomenettelyyn liittyvä käsitteistö selkeytettäisiin ja yhtenäistettäisiin.

Kuulutuksia koskevalle erityislainsäädännölle on lausunnonantajien mukaan edelleen tarvetta. Erityislainsäädännössä säädettäisiin tilanteista, milloin kuulutus on tehtävä, mutta yleislaissa itse menettelystä. Kuulutusmenettelyn yhdenmukaistamista pidettiin tärkeänä. Useat lausunnonantajat pitivät tärkeänä erityislainsäädännön läpikäyntiä päällekkäisen sääntelyn poistamiseksi ja yhtenäisten menettelyiden saavuttamiseksi. Erityislainsäädännön tarkistamisesta esitetään lausunnoissa myös yksityiskohtaisia huomioita.

Useat lausunnonantajat katsoivat, että kuulutusmenettelylle itsenäisenä menettelynä on edelleen tarvetta, eikä sitä ole mahdollista korvata hallintolain 41 §:n ja 62 §:n säännöksillä vaikutusmahdollisuuksien varaamisesta ja yleistiedoksiannosta. Muutama lausunnonantaja toteaa, että kuulutusten suhde hallintolain 41 §:ään ja 62 §:ään tulee selvittää kyseisen hallinnonalan substanssiasiantuntijoiden kanssa, ja harkita, miltä osin tarvitaan kuulutusmenettelyä koskevaa sääntelyä. Edelleen neljä lausunnonantajaa katsoo, että hallintolain 62 §:ään kuuluvat kuuluttaminen virallisessa lehdessä ja sanomalehdessä tulisi ottaa kriittisesti arvioitavaksi.

Henkilötietojen julkaisemisessa yleisessä tietoverkossa tulisi huomioida yleinen tietosuoja-asetus sekä julkisuuslain säännökset, sekä se, että henkilötietoja tulee julkaista yleisessä tietoverkossa vain välttämättömissä määrin. Lausunnoissa tuodaan myös esiin se, että tietosuojan huomioiminen ei saa kuitenkaan johtaa tilanteeseen, että tiedoksiannettu päätös ei täytäkään hallintolain vaatimuksia päätöksen vähimmäissisällöstä.

Useampi lausunnonantaja tuo esiin kuulutusten käytännön toteuttamiseen liittyviä näkökulmia. Moni lausunnonantaja pitää kannatettavana yhteistä julkaisualustaa (esimerkiksi Kansallinen palvelualusta tai suomi.fi), jossa kaikki kuulutukset viranomaisesta riippumatta julkaistaisiin. Osa lausunnonantajista pitää tätä riittävänä, osa kuuluttamista vain viranomaisen yleisessä tietoverkossa ja osa kuuluttamista molemmissa. Lausunnoissa tuodaan myös esiin se seikka, että jatkovalmistelussa olisi syytä pohtia yleisemmin sitä, kuinka tehokasta tiedonsaanti yleisesti tietoverkosta tosiasiallisesti on ja millä toimenpiteillä tiedonsaantia voitaisiin tehostaa.

Lausuntopalautteen perusteella myös arviomuistion liitteenä oleviin lakilistauksiin on tehty muutama lisäys.

2 Yksityiskohtaiset kannanotot

2.1 Kuulutuslain ja -asetuksen kumoaminen vanhentuneena

Arviomuistiossa katsotaan, että laki julkisista kuulutuksista sekä asetus julkisista kuulutuksista annetun lain soveltamisesta tulisi kumota vanhentuneena.

Kaikki lausunnonantajat kannattavat kuulutuslain ja -asetuksen kumoamista vanhentuneena. Yksikään lausunnonantajista ei kannattanut uuden kuulutuslain ja -asetuksen säätämistä.

Julkisia kuulutuksia sinänsä pidetään edelleen tarpeellisina ja kuuluttamista koskevaa sääntelyn perimmäistä tavoitetta, tiedoksisaantioikeutta, tärkeänä. Sähköistä kuuluttamista pidetään yleisesti kannatettavana. Osa lausunnonantajista katsoo, että julkiset kuulutukset tulisi tulevaisuudessa hoitaa yhden jakelukanavan kautta (tästä tarkemmin kappaleessa 3). Useat lausunnonantajat pitävät kunnan ylläpitämällä fyysisellä ilmoitustaululla kuuluttamista vanhentuneena käytäntönä.

2.2 Tarve kuulutusten yleissääntelylle kuntalain ja maakuntalain lisäksi

Arviomuistiossa todetaan, että kuntien ja maakuntien kuulutusten osalta erityislainsäädännön viittaukset kuulutuslakiin olisi mahdollista muuttaa viittauksiksi kuntalakiin ja maakuntalakiin. Miltä osin arvioitte olevan edelleen tarvetta kuulutusmenettelyä koskevalle sääntelylle, kun otetaan huomioon maakunta- ja aluehallintouudistuksen tehtäväsiirrot sekä kuntalain ja maakuntalakiesityksen säännökset kuulutusmenettelystä?

Mikäli katsotte, että edelleen on tarvetta kuulutusmenettelyä koskevalle säännökselle (kuntalain ja maakuntalain lisäksi), tulisiko tästä käsityksenne mukaan säätää kussakin erityislaissa, jossa kuulutusvelvollisuus perustetaan, vai yleislaissa?

Arviomuistiossa todetaan, että vireillä olevassa maakunta- ja aluehallintouudistuksessa ehdotetaan esimerkiksi ELY-keskusten tehtäviä siirrettäväksi laajalti maakunnille ja uudelle Valtion lupa- ja valvontavirastolle (LUOVA-virastolle). Osa arviomuistion liitteessä listatuista kuulutusvelvollisuuksista siirtyisi maakuntien tehtäväksi, mutta myös LUOVA-viraston tehtäviin kuuluisi kuulutusten antamista. Koska LUOVA-viraston toimintaan ei kuntalain tai maakuntalain kuulutuslainsäädännöksiä sovellettaisi, tarve valtion viranomaisten ja muiden viranomaisten kuulutusmenettelyä koskevalle yleissäännökselle esimerkiksi hallintolaissa olisi edelleen olemassa.

Useat lausunnonantajat pitävät yhtenäisiä kuulutusmenettelyjä tärkeinä etenkin kuntien, maakuntien ja valtion virastojen kesken (KEHA-keskus, aluehallintovirastot, Keski-Suomen ELY-keskus, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Helsingin kaupunki) Kuuluttamisesta säätäminen yleislaissa katsottiin myös yhtenäistävän kuuluttamisen menettelytapoja (Vaasan hallinto-oikeus, Kuusamon kaupunki, Keski-Suomen ELY-keskus).

Helsingin hallinto-oikeus katsoo, että yleissäännöksellä tulisi pyrkiä yhtenäistämään kuulutusmenettely samanlaiseksi substanssista riippumattomaksi menettelyksi kaikissa sovellettavissa tilanteissa. Helsingin kaupunki katsoo, että yleiset kuuluttamista koskevat menettelysäännökset voitaisiin kirjata hallintolakiin. Tällöin ei tarvittaisi muiden lakien menettelyä koskevia säännöksiä tai kunnan ja valtion kuulutusten erottelua.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto toteaa, että kuulutuksia koskevaa sääntelyä on yksinkertaistettava.

Edelleen useat lausunnonantajat katsovat, että kuulutusmenettelystä tulisi säätää yleislaissa (hallintolaissa), johon erityislainsäädännössä viitattaisiin (Maanmittauslaitos, Jyväskylän kaupunki, Liikenne- ja viestintäministeriö, Suomen kuntaliitto Joensuun kaupunki, Helsingin hallinto-oikeus, Keski-Suomen ELY-keskus, maa- ja metsätalousministeriö, sekä Suomen metsäkeskus, työ- ja elinkeinoministeriö, Kuusamon kaupunki, Helsingin kaupunki, Porin kaupunki, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Rahoitusvakuusvirasto,

aluehallintovirastot). Suomen Kuntaliitto katsoo, että yleislakiin tulisi ottaa mahdollisimman kattavat säännökset kuulusmenettelystä. Erityislainsäädännössä olisi viittaukset yleislain säännöksiin ja mahdolliset tarvittavat täydentävät säännökset asian laadun mukaan.

KEHA-keskus, HAKE ja aluehallintovirastot, Keski-Suomen ELY-keskus, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus ja Pohjois-Suomen aluehallintovirasto katsovat, että kuulusmenettelyä koskevalle yleissäännökselle on edelleen tarvetta. Vaasan hallinto-oikeus katsoo, että mikäli LUOVA-viraston kuulusmenettelyjen osalta ei voitaisi soveltaa kuntalain tai maakuntalain säännöksiä, on yleislain sääntely kuulusmenettelyä koskevan tarpeen.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus toteaa, että sekä erityislaissa että yleislaissa säätämässä on etuja.

Osa lausunnonantajista katsoo, että tarvetta erillisille kuntalain ja maakuntalain säännöksille ei ole, vaan nämä voitaisiin kumota esimerkiksi hallintolakiin sijoitettavan yleissäännöksen myötä, ja tähän yleissäännökseen viitattaisiin kuntalaissa, maakuntalaissa ja erityislainsäädännössä. (Vaasan hallinto-oikeus, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus ja Keski-Suomen ELY-keskus, Joensuun kaupungin, Helsingin kaupunki Rahoitusvakuusviraston).

Ympäristöministeriö kannattaa kuulusmenettelyä koskevia säännösten sisällyttämistä yleislakiin, jotta sääntely olisi mahdollisimman yhtenäinen eri toimialoilla ja ennustettava kansalaisille. Kuulusmenettelyä koskevan säätämisen hallintolain, joko kuntalain ja maakuntalain lisäksi tai ainoana kuuluslakina, vaikuttaa ympäristöministeriön mukaan perustellulta.

Valtiovarainministeriö toteaa, että kuntalaissa ja tulevassa maakuntalaissa on tarpeen säilyttää omat säännökset kuntien ja maakuntien ilmoitusten ja päätösten kuulusmenettelyä koskevan tarpeen huomioon ottaen kuntien ja maakuntien kuulusmenettelyjen ilmoitusten erityispiirteet ja määrä. Porin kaupungin mielestä kuntalain säännökset olisi hyvä joko säilyttää erillislainsäädäntönä tai ottaa uuden yleislainsäädännön pohjaksi.

Helsingin hallinto-oikeus katsoo, että koska kuulusmenettely on sisällytetty menettelynä uuteen kuntalakiin, tulisi sama menettely sisällyttää myös valtion ja muiden viranomaisten toimintaa koskevaan lainsäädäntöön tarpeellisilta osilta. Tämä yhtenäistäisi ja selkeyttäisi lainsäädäntöä.

Suomen Kuntaliiton näkemyksen mukaan kuntalain ja ehdotetun maakuntalain säännökset kuulusmenettelyä tulisi säilyttää, mikäli voidaan katsoa, että erillisellä sääntelyllä on lisäarvo säännösten soveltajien näkökulmasta. Helsingin kaupungin mukaan kunnan päätösasiakirjojen yleisestä nähtävänäpidosta voitaisiin edelleen säätää kuntalaissa, koska kyseessä on vain kuntaa koskeva sääntely, joka perustuu kunnan jäsenen laajaan muutoksenhakuoikeuteen.

Osa lausunnonantajista ei pidä kuulusmenettelyä koskevaa yleissäännöstä tarpeellisena. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että ydinenergialain (990/1987) näkökulmasta kuntalain säännökset kunnan ilmoitusmenettelyä koskevan tarpeen huomioon ottaen olisivat riittävät. Siviilipalveluslain 65 §:n 2 momentissa tai sen perusteluissa ei viitata kuuluslakiin tai säädettäisiin kuulusmenettelyä sen tarkemmin. Mikäli kuuluslaki ja kuulusasetus kumottaisiin arviomuistiossa ehdotetulla tavalla, tulisi selvittää siviilipalveluslakiin kohdistuvat mahdolliset muutostarpeet.

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että valtion viranomaisten osalta ei kuulusmenettelyä koskevaa sääntelyä tarvita vaan tämä voidaan hoitaa viittauksilla kuntalakiin.

Erillistä kuuluslakia kukaan lausunnonantajista ei kannata.

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että jatkovalmistelussa tulisi arvioida, mikä vaikutus yleislain puuttumisella olisi kuulusmenettelyjen yhtenäisyyden kannalta.

2.5 Miltä osin yleislaissa tulisi säätää kuuluttamisesta

Jos katsotte, että valtion viranomaisia ja muita viranomaisia koskevasta kuulutusmenettelystä pitäisi säätää yleislaissa, kuten hallintolaissa, miltä osin kuulutusmenettelystä olisi yleissäännöksessä tarpeen säätää?

Lausunnonantajat katsovat, että kuulutusta koskevassa yleislaissa tulisi säätää seuraavista seikoista. Erityislainsäädännössä puolestaan säädettäisiin siitä, milloin kuulutusta on käytettävä.

- kuulutuksen vähimmäissällöstä (Joensuun kaupunki, Rahoitusvakausvirasto)
- määräajasta, kuinka pitkään ilmoituksen asiakirjoineen on oltava yleisessä tietoverkossa (Joensuun kaupunki, Hämeenlinnan hallinto-oikeus, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus)
- miten kuuluttaminen toteutetaan (Hämeenlinnan hallinto-oikeus)
- julkaisutapa ja -alusta (Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Rahoitusvakausvirasto)
- miten kuulutus toimitetaan julkaisualustan ylläpitäjälle (Rahoitusvakausvirasto)
- milloin henkilötiedot on poistettava tietoverkosta (Joensuun kaupunki)
- kuuluttamista koskevien yleisten käsitteiden yksiselitteiset määritelmät (KEHA-keskus, HAKE ja aluehallintovirastot, Keski-Suomen ELY-keskus)
- säännösten mahdollinen soveltuminen poikkeusolojen aikaisiin tilanteisiin (työ- ja elinkeinoministeriö, Hämeenlinnan hallinto-oikeus)
- Yleislaissa on määriteltävä tiedoksiantopaikka tarkemmin kuin "yleinen tietoverkko". Kuntalaissa yleistä tietoverkkoa ei ole määritelty tarkemmin ja esimerkiksi yhteistoimintaa koskevien päätösten osalta ei ole yksiselitteistä, missä päätös tulisi näkyä. (Suomen Kuntaliitto)
- milloin kuulutus katsotaan tulleen tiedoksi, kuulutuksen oikeusvaikutukset (Rahoitusvakausvirasto, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Keski-Suomen ELY-keskus) ja siitä, että kuulutukseen on merkittävä, milloin julkipano on tapahtunut (Joensuun kaupunki)
- miten vastuussa oleva taho, esimerkiksi kunta, todistaa kuulutuksen nähtävillä olon sähköisessä ympäristössä. Nähtävillä olon todistaminen on yleensä tarpeen erityisesti erityislainsäädännön mukaisissa menettelyissä (esimerkiksi maantielain mukainen menettely tai kaavoitus), koska prosessivaiheiden lainmukaisuus on näissä menettelyissä kriittisessä roolissa. (Suomen Kuntaliitto)

Vaasan hallinto-oikeus, Helsingin kaupunki ja maa- ja metsätalousministeriö toteavat, että kuuluttamisesta tulisi säätää vastaavalla tavalla kuin kuntalaissa ja maakuntalakiesityksessä.

Kuusamon kaupunki ja Suomen Kuntaliitto pitivät tärkeänä, että yleissäännöksessä on mahdollisimman kattavat säännökset kuulutusmenettelystä.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus katsoo launnessaan, että joka tapauksessa sanomalehdessä julkaistavien kuulutusten tarve on arvioitava ja selvästi säänneltävä laissa. Sanomalehtikuulutuksista ei kuntalaissa ole säädetty mitään. Edelleen Hämeenlinnan hallinto-oikeus katsoo, että kuulutusmenettelyn säätelyn tarve on vähäinen.

Keski-Suomen ELY-keskus toteaa, että viranomaiselle tulisi jättää harkintavaltaa siitä, missä muussa muodossa kuin yleisessä tietoverkossa julkaisemisessa päätöksen tarvittaessa kuulutetaan tai julkipannaan. Tämä olisi tarpeen kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun vuoksi kuin myös tietoverkkojen mahdollisten teknisten häiriötilanteiden varalle. Myös KEHA-keskus katsoo, että yleisessä tietoverkossa julkaisemisen lisäksi viranomaiselle tulisi jättää harkintavaltaa, missä muussa muodossa päätökset kuulutetaan tai julkipannaan.

Itä-Suomen hallinto-oikeus toteaa, että julkisia kuulutuksia koskevan lainsäädännön valmistelussa tulisi kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että hallintotuomioistuimet saavat tarvittaessa jälkikäteen

viranomaiselta selvityksen kuulutuksen nähtävillä olosta sähköisessä tietoverkossa. Tämä voi olla tarpeen muun muassa sen selvittämiseksi, onko valitus tehty määräajassa.

Myös ympäristöministeriö toteaa, että kuntalain säännökset internet-ilmoituksista eivät sisällä kuulutuslain 5 §:ää vastaavaa säännöstä siitä, että kuulutukseen merkitään todistus julkipanopäivästä eikä kuulutusasetuksessa olevaa säännöstä järjestää ja otsikoida kuulutukset selkeästi ryhmittäin. Laista ei myöskään ilmene, kuinka ilmoitustaulun pitäjän on toimitettava ilmoitus julkispanon jälkeen sen lähettäneelle viranomaiselle, joka liittyy sen asian asiakirjoihin todisteeksi siitä, että tiedoksianto on oikein toimitettu ja että asiassa ei ole tapahtunut tältä osin muutovirhettä. Näitä käytännön asioita olisi hyvä tuoda esille vähintään mahdollisen lakiehdotuksen perusteluissa, jos niistä ei katsota tarpeen säätää laissa tai asetuksessa.

Suomen kuntaliitto katsoo lisäksi, että jatkovalmistelussa tulisi arvioida, miten nykyiset julkipanomenettelyyn liittyvät tarpeet (asianosaisten tiedoksianto julkipanolla) parhaiten huomioidaan.

Helsingin kaupunki katsoo, että kuulutuksiin liittyvä käsitteistö ja terminologia tulisi selkeyttää ja yhtenäistää. Kuulutussäännökset ja viittaukset kuulutusmenettelyyn erityislaeissa tulisi samassa yhteydessä yhtenäistää, koska sääntely on hajanaista sekä käsitteet ja terminologia (kuulutus, ilmoitus, julkipano, tiedoksianto) epäselvää ja epäyhtenäistä.

Myös Keski-Suomen ELY-keskus sekä KEHA-keskus katsovat, että julkipanomenettely olisi tarpeen määritellä tässä uudistuksessa myös yleislainsäädännössä. Nykyisin julkipanosta on tiedot erityislaeissa. Voisi myös miettiä riittäisikö sen osalta viittaus yleislakiin. Päällekkäistä sääntelyä tulisi välttää.

Ympäristöministeriö toteaa, että julkisia kuulutuksia koskevalla sääntelyllä on kiinteä yhteys tiedonhallintaa, julkisuutta ja tietosuojaa koskevaan lainsäädäntöön, joita myös uudistetaan parhaillaan. Näiden säädösten keskinäinen suhde tulisi jatkossa olla mahdollisimman selkeä ja yhteensopiva.

2.6 Erityislainsäädännön tarkistaminen ja tarve kuulutuksia koskevalle täydentävälle tai poikkeavalle sääntelylle

Arviomuistion liitteisiin on listattu julkisista kuulutuksista annettuun lakiin suoraan viittaavat säännökset sekä säännökset, joissa säädetään kuuluttamisesta kuulutuslain tarkoittamassa merkityksessä ja ilmoitustauluilla tiedottamisesta. Liitteessä 1 säädökset on myös listattu vastuuministeriöittäin. Erityislainsäädännössä on runsaasti säännöksiä, jotka poikkeavat kuulutuslaista tai jotka ovat kuulutuslakia täydentäviä. Onko hallinnonalan erityislainsäädäntöä tarpeen tarkistaa tai arvioida, miltä osin täydentävälle tai poikkeavalle sääntelylle on edelleen tarvetta?

Arviomuistion liitteessä 1 listatuista kuulutuksiin liittyvistä 41 säädöksestä eniten on ympäristöministeriön hallinnonalaan kuuluvia, yhteensä 10 kappaletta, kuten ympäristönsuojelulaki ja luonnonsuojelulaki.

Yleisesti lausunnoissa katsotaan, että erityislainsäädännölle on edelleen tarvetta. Erityislainsäädännössä säädettäisiin siitä, missä tilanteissa ja minkä sisältöisenä kulloisenkin asian kannalta kuulutus tehdään (Helsingin kaupunki, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, Jyväskylän kaupunki).

Ympäristöministeriö toteaa, että kuulutuslainsäädäntöä uudistettaessa tulisi huolehtia myös viittaussäännösten yhdenmukaisuudesta esimerkiksi erilaisin mallilausekkein, jolloin kaikkien sektorilakien muutokset voitaisiin toteuttaa näitä sanamuotoja noudattaen, jollei ole asiallista tarvetta säätää toisin.

Lisäksi, kuten Vaasan hallinto-oikeus toteaa, julkisiin kuulutuksiin liittyvä sääntelytilanne on menettelyjen yhtenäistämiseksi perusteltua kartoittaa kokonaisuudessaan myös erityislainsäädännön osalta. Tällöin tulee ottaa arvioitavaksi myös täydentävän ja poikkeavan sääntelyn tarve.

Vaasan hallinto-oikeus toteaa, että kuulutuslain lisäksi kuulutuksesta ja tiedoksiannosta säädetään myös monessa erityislaissa ja hallintolaissa. Nykyinen hajallaan oleva sääntely voitaisiin uudistuksen myötä keskittää ja selkeyttää.

Suomen Kuntaliitto toteaa, että erikseen on arvioitava asiakohtaisen täydentävän sääntelyn tarvetta.

KEHA-keskus katsoo, että kuuluttamista koskevien substanssilakien osalta yhdenmukaistamiselle olisi tarve. ELY-keskuksissa on valtakunnallisesti keskitettyjä tehtäviä, joiden osalta kuulutusmenettely on epäselvää, esimerkiksi kuulutetaanko päätös asianomainen ELY-keskusten päätoimipaikassa vai niissä ELY-keskuksissa, joiden alueella päätös vaikuttaa.

Valtiovarainministeriön mielestä erityislainsäädäntöön tarvittaneen joiltakin osin tarkentavia säännöksiä, ainakin siltä osin kuin kuntalain ja maakuntalain ilmoittamista koskevat säännökset eivät ole toimivia tai riittäviä.

Kuusamon kaupunki katsoo, että erityislainsäädännön kuulutusmenettelyt tulisi yhtenäistää ja yksinkertaistaa. Samoin tulisi yhtenäistää ajat, joista muutoksenhakuoikeus alkaa.

Helsingin kaupunki ja Porin kaupunki toteavat, että nykyisistä kuulutuslakia täydentävistä menettelyä koskevista erityissäännöksistä voitaisiin luopua, koska nämä täydennykset liittyvät useimmiten kuuluttamisen tehokkuuden lisäämiseen, mikä tietoverkkokuulutukseen siirryttäessä tulee tarpeettomaksi.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus toteaa, että mikäli kuulutukset siirtyvät jatkossa yleiseen tietoverkkoon, olisi syytä arvioida, onko olemassa asiaryhmiä, joissa tietoverkossa kuuluttamisen lisäksi muu tiedotustapa, esim. sanomalehdessä ilmoittaminen, olisi tarpeen.

Säädöskohtaisia huomioita erityislainsäädännön tarkistamistarpeesta

Hämeenlinnan hallinto-oikeus toteaa, että tarkistus- ja arviointitarvetta on maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa lupa-asian julkipanomenettelyssä, onko julkipano kunnanviranomaisen tai valitusviranomaisen ilmoitustaululla. Lisäksi tulisi tarkistaa maankäyttö- ja rakennusasetuksen 97 § sekä maa-aineslain 20 b §:n mukainen kuuluttaminen. Vastaavasti myös kaivoslain säännös on tarkistettava. Maantielain 103 §:n ja kuntalain 140 §:n välinen ristiriita päätöksen tiedoksisaannin ajankohdan suhteen on myös syytä tarkistaa.

HAKI ja aluehallintovirastot toteavat, että samalla hallinnonalalla sovellettavien eri säädösten sääntelyjen tulisi olla yhdenmukaisia ja mahdollistaa nykyaikainen sähköinen asiointi ja asian käsittely, esimerkiksi: Vesilaista (11 luku 10 §: hakemuksesta tiedottaminen) tulisi poistaa määräys kuulutuksen julkaisemisesta lupaviranomaisen ilmoitustaululla, ympäristönsuojelulaissa (44 §: lupahakemuksesta tiedottaminen) tätä ei vaadita. Samassa yhteydessä ao. vesilain pykälään tulisi lisätä määräys hakemustietojen julkaisemisesta lupaviranomaisen internet- sivuilla, kuten ympäristönsuojelulain 44 §:ssä on säädetty. Päätöksen antamista (ympäristönsuojelulaki 84 § ja vesilaki 11 luku 22 §) koskevia säännöksiä tulisi muuttaa siten, että julkipanoilmoituksesta ennen päätöksen antamista luovuttaisiin. Tässä yhteydessä tulisi vesilain 11 luvun 22 § muuttaa siten, että päätös julkaistaisiin lupaviranomaisen internet- sivuilla, kuten ympäristönsuojelulain 85 §:ssä on säädetty. Julkipanoilmoitus olisi näin tarpeeton, kun tieto päätöksestä on kaikkien saatavilla internetissä antopäivänä. Myös erityislainsäädännön sisältämien kuulutussäännösten uudistaminen samassa yhteydessä olisi suotavaa.

Ympäristöministeriö toteaa, että internet-kuuluttamista ei ole ympäristölainsäädännössä pidetty yksin riittävänä tiedoksiantomuotona asianosaisille. Myös uudessa kuntalaissa tiedoksianto asianosaisille tapahtuu edelleen kirjeellä (kuntalaki 139 §), vaikka kuntalaisten tiedoksisaanti esimerkiksi pöytäkirjoista tapahtuu internetin kautta (kuntalaki 140 §). Ympäristöministeriö täydensi arviomuistion liitteitä maankäyttö- ja rakennuslailla, maankäyttö- ja rakennusasetuksella sekä lailla kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta.

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että sen hallinnonalan erityislainsäädäntöä on tarpeen tarkistaa tai arvioida. Tarkistamistarve määräytyy kuitenkin sen mukaan, minkä verran asiasta säädetään yleislaissa. Lakilistauksessa mainittujen ministeriön ruokaosaston hallinnonalaan koskevien muiden säädösten osalta ruokaosasto toteaa, että elintarvikelain 23/2006 säännöksen tarpeellisuutta tarkastellaan erikseen parhaillaan käynnissä olevan elintarvikelain kokonaisuudistuksen yhteydessä. Kolttalain 253/1995 ja kolttasetuksen 133/1997 säännösten osalta päivittämistä tarkastellaan, kun mainittuja säädöksiä muutetaan laajemmin.

Keski-Suomen ELY-keskuksen mukaan substanssilakien osalta kuulutusten yhdenmukaistamiselle on ilmeinen tarve. Myös lupaprosessien yhtenäistäminen ja yhden luukun -periaate edellyttänevät entistä yhdenmukaisempia hallintomenettelykäytänteitä. Ympäristövastuualueen tehtäviin liittyy ELY-keskuksissa useita kuulusmenettelyjä, joiden käytänteet saattavat olla erilaisia samankin erityislain sisällä (esim. ympäristönsuojelulaisissa kuuluttaminen ympäristölupahakemuksesta ja meluilmoituksesta).

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto katsoo, että ympäristönsuojelulakia ja vesilakia on syytä tarkistaa.

Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan kemikaaliturvallisuuslaissa on jatkossakin tarve säätää Turvallisuus- ja kemikaaliviraston velvollisuudesta kuuluttaa vaarallisen kemikaalin laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia tai räjähteen valmistusta ja varastointia koskevasta hakemuksesta. Myös siviilipalveluslain 65 §:n 2 momenttiin sisältyvä maininta tarvittaessa kysymykseen tulevasta työ- ja elinkeinoministeriön kuulutuksesta on tarpeen säilyttää jatkossakin. Mahdollista on, että siviilipalveluslakia tulisi tarkentaa joltain osin siitä näkökulmasta, miten kuulusmenettely olisi toteutettava. Harkittava olisi, tulisiko menettelystä säätää siviilipalveluslaissa vai tulisiko siviilipalveluslaissa viitata jonkin muun lain mukaiseen kuulusmenettelyyn. Poikkeusolojen aikana tehtäviä kuulutuksia koskevaa sääntelyä olisi pohdittava hankkeen jatkokäsittelyvaiheessa yhdessä oikeusministeriön ja puolustusministeriön kanssa. Koska siviilipalveluslain mukaisen liikekannallepanopalveluksen ajalliset soveltamisedellytykset ovat yhteneväiset asevelvollisuuslain kanssa, on tärkeää, että myös liikekannallepanoa koskevien määräysten kuuluttamiseen noudatettaisiin soveltuvin osin mahdollisimman samanlaista menettelyä. Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan ydinenergia-asetuksen 29 §:n viittaus julkisten kuulutusten ilmoitustauluun voitaisiin korvata viittauksella julkaisuun yleisessä tietoverkossa ja/tai kuntalain 108 §:n. Muilta osin ydinenergialain sääntelyä ei olisi tarpeen tarkistaa. Ydinenergialain mukaisissa lupa-asioissa on toimittu hallintolain 41 §:n mukaisesti lausuntovaiheessa. Ydinenergia-asetuksen 29 §:n mukaan ministeriön on ilmoitettava julkisesti hankkeen vireilläolosta. Ilmoitus on pidettävä ainakin suunnitellun ydinlaitoksen sijainti- ja naapurikuntien julkisten kuulutusten ilmoitustaululla. Säännöksen sanamuodon perusteella kyse olisi ministeriön ilmoituksesta, joka pidettäisiin ao. kuntien kuulutuksia koskevalla ilmoitustaululla (ei kunnan kuulus). Tästä viittauksesta kuntien julkisten kuulutusten ilmoitustauluun voitaisiin luopua, ottaen huomioon hallintolain 41 § sekä 62 §. Viittaus kuulutusten ilmoittamiseen voitaisiin muuttaa joko kuntalakiin tai hallintolakiin (mikäli yleissäännös hallintolakiin säädetään). Ydinenergialain kannalta tarvetta erilliselle kuulusmenettelyä koskevalle säännökselle erityislaissa ei ole.

Valtiovarainministeriö toteaa, että kuntarakennelain 7, 12 ja 14 §:n viittaukset kuntalain mukaiseen ilmoituksen julkaisemiseen ovat ajantasaiset, eikä säännösten tarkistamistarvetta ole.

Rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain osalta valtiovarainministeriössä on parhaillaan vireillä hallituksen esitys, jossa ehdotetaan arviomuistion liitteessä 2 mainittua säännöstä muutettavaksi niin, että siitä poistetaan julkinen kuulus. Muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2018.

Jyväskylän kaupungin mukaan kuulusmenettely on monessa tapaa koettu joustavaksi tavaksi saattaa laajaa joukkoa koskevat ympäristönkäyttöpäätökset tiedoksi niin asianosaisille kuin muille osallisille. Kuulusmenettelymahdollisuutta olisi syytä edelleen laajentaa (esimerkiksi maankäyttö- ja rakennuslain erillistä tonttijakoa koskevien päätösten tiedoksiantaminen).

Maanmittauslaitos katsoo, että kirjallisen viranomaismenettelyn sitominen ilmoittamiseen viranomaisen sähköisellä ilmoitustaululla, jolloin viranomaisen päätöksestä olisi etukäteen ilmoitettava vain täsmällinen

antamispäivä asianosaisille, tulisi ottaa uutta lakia laadittaessa harkintaan. Kiinteistötoimitusmenettelyssä yleisessä tietoverkossa tiedottaminen joustavoitaisi ja nopeuttaisi prosessia (esimerkiksi maantielain ja ratelain mukaiset kiinteistötoimitusmenettelyt).

Maanmittauslaitos toteaa, että laki pienten erillisten alueiden siirtämisestä kunnasta toiseen kuntaan (1197/1997) sisältää tarkistettavia kohtia enemmänkin kuin arviomuistiossa esille tuotu 4 §, jota olisi täydennettävä tiedottamisella yleisessä tietoverkossa kuntien ja Maanmittauslaitoksen verkkosivuilla.

2.3 Kuulutusten suhde hallintolain 41 §:ään ja 62 §:ään

Hallintolain 41 §:n mukaan, jos asian ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus muiden kuin asianosaisten elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin, viranomaisen tulee varata näille henkilöille mahdollisuus saada tietoja asian käsittelyn lähtökohdista ja tavoitteista sekä lausua mielipiteensä asiasta. Asian vireilläolosta ja vaikuttamismahdollisuuksien käyttämisestä on ilmoitettava asian merkityksen ja laajuuden kannalta sopivalla tavalla. Puolestaan 62 §:ssä säädetään yleistiedoksiannosta: Yleistiedoksiannossa asiakirja pidetään määrätyn ajan vastaanottajan nähtävillä viranomaisessa. Asiakirjan nähtävillä asettamisesta on ilmoitettava virallisessa lehdessä ja sen lisäksi viranomaisen ilmoitustaululla tai sellaisessa sanomalehdessä, josta vastaanottajan voidaan otaksua parhaiten saavan tiedon. Ilmoituksesta on käytävä ilmi, mitä asia koskee sekä maininta siitä, missä ja mihin ajankohtaan saakka asiakirja pidetään nähtävillä. Ilmoituksessa on todettava, että tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä ilmoituksen julkaisemisesta virallisessa lehdessä.

Lausuntopyyntöä kysyttiin: Olisiko valtion ja muiden viranomaisten kuulutuksista mahdollista erityislainsäädännössä joltain osin luopua ottaen huomioon hallintolain 41 § koskien vaikutusmahdollisuuksien varaamista sekä 62 § yleistiedoksiannosta?

Helsingin hallinto-oikeus, Kuusamon kaupunki, Jyväskylän kaupunki, Helsingin kaupunki, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, maa- ja metsätalousministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö katsovat launnonissaan, että hallintolain 41 §:n ja 62 §:n ei voimassa olevassa muodossaan voitane katsoa täyttävän kuulutusmenettelyn tavoitteita eivätkä ne tämän vuoksi soveltune käytettäväksi kuulutusmenettelyn sijaan.

Vaasan hallinto-oikeus toteaa, että mikäli kuuluttamisen sääntelystä erityislainsäädännössä luovuttaisiin ja kuulutus suoritettaisiin hallintolain 41 §:n ja 62 §:n nojalla, jäisi kuuluttaminen harkinnanvaraiseksi ja oikeuskäytännön varaan. Tällöin lainkäytön yhtenäisyys voisi vaarantua.

Helsingin kaupungin mukaan lainsäädännössä tulisi selkeästi erotella, milloin kysymys on vaikutusmahdollisuuksien varaamiseen liittyvästä kuulutusmenettelystä ja milloin tehdyn tai tehtävän päätöksen tiedoksiantamiseen liittyvästä menettelystä.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus katsoo, että päätöksen valmistelu- ja valitusvaiheessa on varattava riittävät vaikutusmahdollisuudet, mikä voidaan taata vain erityislainsäädännöllä. Sääntely vain yleisellä tasolla johtaisi vaikeisiin tulkintatilanteisiin valitusviranomaisessa.

Jyväskylän kaupunki katsoo, että hallintolain 62 §:lle voitaisiin kuulutusmenettelyn kumoamisen myötä antaa nykyistä laajempaa merkitystä asiakirjojen tai päätösten yleisesti tiedoksi saattamisessa.

HAKI ja aluehallintovirastot sekä Joensuun kaupunki katsovat, että kuulutusten suhde hallintolain vaikutusmahdollisuuksien varaamista koskevaan 41 §:ään ja yleistiedoksiannosta koskevaan 62 §:ään tulee selvittää kyseisen hallinnonalan substanssiasiantuntijoiden kanssa, ja harkita, miltä osin tarvitaan kuulutusmenettelyä koskevaa sääntelyä.

Ympäristöministeriö toteaa, että kuuluttamisesta säätäminen hallintolaissa vaikuttaa perustellulta. Samalla laissa ja sen perusteluissa voidaan ohjata sitä, milloin on järkevää käyttää kuuluttamista ja milloin yleistiedoksiannosta. Ympäristöministeriö toteaa kuuluttaminen on tärkeä keino aikatauluttaa menettelyitä,

joissa kaikkia asianosaisia ei tunneta, ja asia saadaan annettua muodollisesti myös tuntemattomien asianosaisten tietoon niin, että kuulemisen ja muutoksenhaun määräajan kuluvat ja päätös voi saavuttaa lainvoiman. Toisaalta olisi hyvä pohtia tässä yhteydessä oikeusturvanäkökohdasta yleistiedoksiannon roolia ainoana tiedottamismuotona tunnetuille asianosaisille silloin, kun päätös on annettava tiedoksi yli 30 tiedossa olevalle henkilölle. Sähköisen tiedottamisen aikakautena henkilöiden lukumäärällä ei ole vastaavaa kustannusvaikutusta kuin ennen. Jos hallituksen tavoite kansalaisten sähköisestä postilaatikosta toteutuu, ei liene enää oikeusturvan kannalta perusteltua käyttää yksinomaan henkilöiden lukumäärää perusteena yleistiedoksiannon käyttöön ainoana tiedoksiannon muotona.

Maanmittauslaitos katsoo, että hallintolain 62 §:ää olisi syytä tarkistaa. Yleisessä tietoverkossa kuulutuksen julkaiseminen on monissa tapauksissa tehokkaampi tiedottamistapa kuin nykysisältöisen hallintolain 62 §:n soveltaminen.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että ydinenergialain ja -asetuksen järjestelmässä on säädetty julkisesta ilmoitusvelvollisuudesta. Suoraa säädösviittausta kuulutuksia koskevaan sääntelyyn ei ole. Periaatepäätösvaiheen ilmoitusvelvollisuus ydinenergialaissa on laaja ja sitä on sovellettu laajasti. Muiden lupahakemusten osalta on sovellettu hallintolain 41 §:ä, eikä ydinenergialaissa ä säädetä kuulutuksista muissa lupavaiheissa.

2.7 Kuulutuksiin liittyvät tietosuoja- ja julkisuusnäkökohdat

Onko teillä lausuttavaa arviomuistiossa esitettyihin kuuluttamiseen liittyviin tietosuoja- ja julkisuusnäkökohtiin?

Tietosuojavaltuutetun toimisto ja Suomen Kuntaliitto toteavat, että mikäli henkilötietojen käsittelystä säädetään, tulee asiassa ottaa huomioon 25.5.2018 sovellettavaksi tuleva yleinen tietosuoja-asetus (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta) ja arvioida perusteet kansallisen liikkumavaran käyttämiseksi. Suomen Kuntaliitto katsoo, että yleislakiin on otettava säännös henkilötietojen käsittelyn oikeutuksesta asetuksen 6 artiklan ja 9 artiklan mukaisesti. Lisäksi yleislaissa on myös ratkaistava kysymys tietosuojan vaatimusten suhteesta hallintolain 44 §:ään (mitä kirjallisesta päätöksestä on käytävä ilmi). Tietosuojan huomioiminen tiedoksiantomenettelyssä ei saa johtaa tilanteeseen, että tiedoksiannettu päätös ei täytäkään hallintolain vaatimuksia päätöksen vähimmäissisällöstä. Henkilöstöhallinnon viran- ja toimenhaltijoita koskevat viranhaltijapäätökset ovat esimerkkejä päätöksistä, joihin käytännössä lainvoimaisuuden takia liittyy tiedoksiantotarve, mutta joiden osalta tietosuojan ja hallintolain 44 §:n vaatimukset ovat vaikeasti yhteensovittavissa. Erikseen on myös arvioitava miten kuulutusmenettely suhtautuu julkisuuslain salassapitosäännöksiin (esim. KHO 2013:66).

HAKE ja aluehallintovirastot ehdottavat, että tietosuoja- ja julkisuusasioista tulisi tarvittaessa säätää täydentävästi kuuluttamista koskevassa yleissäännöksessä. Tässä yhteydessä tulee huomioitavaksi läheinen yhteys uuden kuntalain ja valmisteilla olevan maakuntalain vastaaviin sääntelyihin, ellei niitä mahdollisen hallintolain uuden yleissäännöksen säätämisen yhteydessä kumota.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus sekä Jyväskylän kaupunki toteavat, että henkilötietojen poistamisesta tietoverkosta tulisi olla vastaava säännös kuin kuntalain 108 § 2 momentti. Jyväskylän kaupunki katsoo, että mikäli viittaukset kuntalakiin toteutetaan, niin säännökset 108 §, 140 § ja 142 § ovat riittäviä.

KEHA-keskus toteaa, että henkilötiedot tulisi poistaa tietoverkosta 14 vuorokauden kuluttua päätöksen antamisesta.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus, Helsingin hallinto-oikeus, KEHA-keskus, Keski-Suomen ELY-keskus ja Kuusamon kaupunki toteavat, että henkilötietoja tulee julkaista yleisessä tietoverkossa vain välttämättömissä määrin.

Helsingin kaupunki katsoo, että tarkasteltavaksi voitaisiin ottaa vaihtoehto, jossa mitään henkilötietoja ei julkaistaisi yleisessä tietoverkossa, vaan täydelliset kuulutukset ja päätökset olisivat saatavissa viranomaiselta erikseen.

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston mukaan voi olla tarpeen selvittää sääntelytarve myös niitä verrattain harvinaisia tapauksia varten, joissa hakemusasiakirjat voivat olla salassa pidettäviä ja myös asiassa annettava päätös voi olla kokonaisuudessaan salassa pidettävä.

3 Muita lausunnoissa esitettyjä huomioita

Kuulutusten käytännön toteuttamiseen liittyvät seikat

Useampi lausunnonantaja tuo esiin kuulutusten käytännön toteuttamiseen liittyviä näkökulmia. Moni lausunnonantaja piti kannatettavana yhteistä julkaisualustaa, jossa kaikki kuulutukset viranomaisesta riippumatta julkaistaisiin.

Maanmittauslaitos toteaa, että yleisessä tietoverkossa tiedottaminen on myös edullinen tiedottamistapa sekä asianosaisille että viranomaiselle verrattuna kuuluttamiseen virallisessa lehdessä tai sanomalehdissä.

Valtiovarainministeriö toteaa, että jatkovalmistelussa on arvioitava, missä julkiset kuulutukset julkaistaan. Tarkoituksenmukaisimmalta vaikuttaisi menettely, jossa kukin viranomainen julkaisisi kuulutukset omilla verkkosivuillaan. Erikseen on pohdittava, olisiko velvollisuus muiden viranomaisten julkisten kuulutusten julkaisemiseen kunnan tai maakunnan tietoverkossa kunnalle tai maakunnalle uusi tehtävä ja mitä vaatimuksia julkisen tietoverkon ylläpito muiden viranomaisten ilmoituksia varten vaatisi kunnilta ja maakunnilta.

Ympäristöministeriö toteaa launnessaan, että jatkovalmistelussa olisi syytä pohtia yleisemmin sitä, kuinka tehokasta tiedonsaanti yleisesti tietoverkosta tosiasiallisesti on ja millä toimenpiteillä tiedonsaantia voitaisiin tehostaa. Kuulutuslain uudistamisen yhteydessä olisi hyvä pohtia yleisemmin, tulisiko tiedonsaantia oikeusturvaväylystä tehostaa niin, että asianosainen saisi halutessaan sähköisen ilmoituksen kuulutuksen julkaisemisesta esimerkiksi sähköpostiin. Tällainen ominaisuus lienee tulossa kansalliseen palveluväylään. Tämä olisi tarpeen ainakin niissä tapauksissa, joissa kuuluttamisella ilmoitetaan asianosaisille heidän kuulemis- ja muutoksenhakuoikeudestaan. Viranomaisten kuulutukset tulisi koota yhteen niin, että virallisia kuulutuksia voisi selata yhdeltä internetsivulta sen lisäksi, että ne löytyvät myös viranomaisten omilta sivuilta. Tällainen kuulutussivusto voitaisiin rakentaa esimerkiksi kansallisen palveluväylän yhteyteen. Järjestelmä tulisi rakentaa niin, että siitä olisi mahdollista tilata ilmoituksia sähköpostiin kiinnostavista asioista tai esimerkiksi tiettyä kuntaa tai aluetta koskevista hankkeista. Tällainen järjestelmä olisi oikeusturvan kannalta tehokkaampi.

Keski-Suomen ELY-keskus katsoo, että Kansallisen palvelualustan tulisi mahdollistaa eri viranomaisten kuulutusten julkaisu samalla alustalla riippumatta siitä, onko kyseessä kunta, maakunta tai valtion viranomainen. KEHA-keskuksen mukaan viranomaisten tulisi rakentaa yhteinen alusta, jossa kuulutukset voitaisiin julkaista riippumatta onko kyseessä kunta, maakunta tai valtion viranomainen.

Myös Rahoitusvakausvirasto kannattaa yhteistä julkaisualustaa. Kansalaisilla olisi tiedossa yksi paikka tai osoite, jota seurata, jos haluaa tiedon viranomaisten julkisista kuulutuksista. Myös viranomaisen toiminnan kannalta olisi luontevaa, että on olemassa yksi paikka, jolla julkiset kuulutukset julkaistaan.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes toteaa, että sähköisen menettelyn tarkastelu kuulemisen osalta voitaisiin tehdä esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla olevassa hallitusohjelman digitalisaatioon liittyvässä kärkihankkeessa "Luvat ja ilmoitukset". Kuuluttaminen olisi teknisesti mahdollista toteuttaa niin, että tiedot ladataan vain kertaalleen palveluun/järjestelmään, josta ne ovat suoraan nähtävissä kunnan/kaupungin verkkosivuilla. Yksinkertaisimmillaan linkki "kuulutusjärjestelmään", josta voi tehdä hakuja kunnan nimen perusteella. Tällöin viranomaisen kerran tietoverkkoon toimittama tieto olisi suoraan käytettävissä eikä vaatisi lisätoimia kuntaviranomaiselta; tiedot myös tallennettaisiin vain kertaalleen tietoverkkoon. Työmääränä ja palvelintilana olisi kyse merkittävästä säästöstä.

Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, ettei arviomuistiossa ei ole tuotu esiin, miten kuulutusprosessi digitalisoidaan. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää tärkeänä, että ratkaisussa hyödynnettäisiin Kansallisen palveluarkkitehtuurin kansallisia ratkaisuja ja toteutettaisiin julkinen, digitaalinen ilmoitustaulu hyödyntäen suomi.fi-palvelunäkymiä, joka mahdollistaa jo nyt tietojen (tässä tapauksessa kuulutusten) luokittelun paikkakunnittain/maakunnittain ja sisältöalueittain. Yhteisellä, kansallisella digitaalisella ilmoitustaululla olevat kuulutukset on myös mahdollista näyttää eri viranomaisten tai kuntien omilla sähköisillä ilmoitustauluilla, mikäli näin halutaan. Tämä tapahtuisi kuitenkin niin, että kuulutus tuotetaan/tallennetaan vain kertaalleen. Toisena vaihtoehtona on toteuttaa yhteinen digitaalinen kuulutus -ratkaisu osana Luvat ja valvonta – kärkihanketta.

Muita sääntelytarpeita

Aluehallintovirastot ehdottavat, että kuulutusten nähtävillä oloaikoja voitaisiin joissakin tapauksissa lyhentää sähköisen asioinnin yleistymisen myötä. Tarvittaessa kansalaisten asiointipaikoissa (yhteispalvelun periaatteiden mukaisesti) viranomaiset voisivat tulostaa asiakkaalle kuulutukset ja niihin liittyvät asiakirjat niissä tapauksissa, jolloin henkilö ei ole kykeneväinen syystä tai toisesta hyödyntämään sähköisiä järjestelmiä.

Sisäministeriö korostaa, että viranomaistoiminnassa tulisi varmistaa myös se, että niilläkin ihmisillä, joilla ei ole käytettävissä sähköisiä palveluita tai jotka eivät osaa käyttää niitä, olisi mahdollista jollain muulla tavoin saada tietoa sellaisista asiakirjoista, jotka viranomaisen on lainsäädännön nojalla tuotava julki. Vastaisuudessakin on tärkeää, että tämä tieto löytyy yhdestä paikasta (esimerkiksi kunnan sivulta tai vastaavalta) eikä sirpaloidu eri viranomaisten tai toimijatahojen verkkosivuille.

Puolustusministeriö pyytää kiinnittämään asian jatkovalmistelussa huomiota siihen, että kuulutusjärjestelmän on toimittava normaaliolojen lisäksi myös poikkeusoloissa ja normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa, ja tämä tulisi ottaa myös lainsäädännössä huomioon. Erityisesti kutsunnat ja asevelvollisten palvelukseen määrääminen ovat Puolustusvoimille kriittisiä toimintoja, joiden toimivuus on turvattava myös siinä tilanteessa, että digitaalisissa palveluissa esiintyy häiriöitä tai niitä tarkoituksellisesti häiritään.

Kuuluttaminen virallisessa lehdessä (hallintolain 62 §:n 2 momentti)

Keski-Suomen ELY-keskus toteaa, että lisäksi olisi syytä selvittää, onko hallintolain yleistiedoksiantomenettelystä (muun muassa kuuluttamisesta virallisessa lehdessä) syytä luopua ja korvata se jollain muulla tavalla. Ainakin esimerkiksi ympäristönsuojelulain meluilmoitusasioissa se on liian hidaskäyttöinen, raskas ja kallis.

Maanmittauslaitos katsoo, että hallintolain 62 §:n 2 momentin yleistiedoksiantoon kuuluvat kuuluttaminen virallisessa lehdessä ja sanomalehdessä tulisi ottaa kriittisesti arvioitavaksi.

Rahoitusvakuusvirasto toteaa, että Oikeusrekisterikeskuksen ylläpitämä kuulutusrekisteri tarjoaa hyvän, vakiintuneen infrastruktuurin julkisten kuulutusten sähköiselle julkaisemiselle jatkossa. Jos uusi sähköinen

alusta julkisille kuulutuksille luodaan, sitä kannattaa hyödyntää myös hallintolain 62 §:n mukaiseen yleistiedoksiantoon virallisessa lehdessä kuuluttamisen sijasta.

Aluehallintovirastot katsovat, että myös hallintolain 55 ja 62 §:ien mukaista yleistiedoksiantomenettelyä koskeva sääntely olisi aiheellista ottaa tarkasteluun, kun sähköiset asiointitavat yleistyvät.